

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
Юридичний факультет
Кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О.І. Процевського**

«Актуальні проблеми приватного та публічного права»

**Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 92-річчю з дня народження член-кореспондента НАПрН
України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча
науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського О.І.**

**2 квітня 2021 року
м. Харків**

УДК 349.2:342.727
ББК 67.305
А 43

Актуальні проблеми приватного та публічного права : матеріали ІІІ Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції присвяченої 92-річчю з дня народження член-кореспондента НАПрН України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського О.І. (2 квітня 2021 року). – Харків, 2021. – 333 с.

У матеріалах збірника представлені результати наукових досліджень вчених, присвячених актуальним проблемам приватного та публічного права.

Видання адресоване вченим, аспірантам, докторантам, викладачам закладів юридичної освіти, працівникам суду, адвокатури, органам юстиції, співробітникам Державної служби зайнятості України, практикуючим юристам, громадським діячам, профспілковим активістам, іншим особам, що цікавляться проблемами приватного та публічного права.

Матеріали конференції оприлюднені у електронному вигляді на сервері відкритого електронного архіву (репозитарію) Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди EKhNPUiR (електронний архів): <http://dspace.hnpu.edu.ua/> та на сайті юридичного факультету: <http://www.hnpu-laws.in.ua/> у розділі «Наука».

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники та їх наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

<i>ВАПНЯРЧУК Н.М.</i> ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ ВНАСЛІДОК НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ ТА ПРОФЕСІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ НА ВИРОБНИЦТВІ: ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ	222
<i>ПОПОВ О.Г.</i> ЩОДО ПРИНЦИПІВ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСІБ, ЯКІ ПРАЦЮЮТЬ НА УМОВАХ ЗАПОЗИЧЕНОЇ ПРАЦІ	224
<i>ГАВРИЛЮК Ю.М.</i> ЩОДО ПИТАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ДОСТУПНОСТІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ	228
<i>ЗАЙЦЕВ С.Ю.</i> СПЕЦІАЛЬНІ ПРИНЦИПИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ В УКРАЇНІ	231
<i>КОРНІЛОВА О.В.</i> ЩОДО ФУНКЦІОНУВАННЯ МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНОЇ КОМАНДИ З НАДАННЯ ПАЛІАТИВНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ	235
<i>РОСТОВСЬКА Ю.В.</i> СПІВВІДНОШЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ, ВИПЛАЧУВАНОЇ ПО БЕЗРОБІТТЮ ТА ПРОЖИТКОВОГО МІНІМУМУ ГРОМАДЯН	238
<i>ТАРАКАН Ю.І.</i> СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ» ТА «СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»	242

СЕКЦІЯ «ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА СІМЕЙНЕ ПРАВО. ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ГОСПОДАРСЬКИЙ ПРОЦЕС. ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ»

<i>ПОНОМАРЕНКО О.М.</i> ПЛЮРАЛИЗМ ДОГОВОРНИХ ФОРМ СЗДАНИЯ СЕМЬИ: ПЕРСПЕКТИВЫ РЕФОРМИРОВАНИЯ СЕМЕЙНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА УКРАИНЫ	245
<i>ЛОСЕВ С.С.</i> ОТКРЫТЫЕ ЛИЦЕНЗИИ В АВТОРСКОМ ПРАВЕ БЕЛАРУСИ.....	249
<i>СУЩ О.П.</i> ЦИВІЛЬНО-ПРОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ КОРПОРАТИВНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ФОНДУ	252
<i>ЦИРКУНЕНКО О.В.</i> ОБМЕЖУВАЛЬНИЙ ПРИПИС ЯК СУДОВА ФОРМА ЗАХИСТУ ПРОТИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЛЯ	255
<i>ГЕЛАШВІЛІ А. Г.</i> ПРАВО ДИТИНИ НА ДОСТАТНІЙ РІВЕНЬ ЖИТТЯ ТА СПОСОБИ ЙОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	258
<i>ГОНЧАРЕНКО К.Ю.</i> ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СЕКРЕТНОГО ЗАПОВІТУ	262
<i>ДОЛМАТ Д.Р.</i> ОСОБЛИВОСТІ СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАКОНОМ	264
<i>КОРШУН О.Т.</i> TAKE-DOWN NOTICE ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКОГО ПРАВА В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ: МІЖНАРОДНИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ	267
<i>ШЕЙКО К.В.</i> ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАПОВІТОМ	271
<i>ОСТАПЕНКО О.Г.</i> ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ .	274
<i>МЕШКОВА К.О.</i> СКАСУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОГО КОДЕКСУ: ПИТАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ТА НАСЛІДКИ ДЛЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	278
<i>АНДРЕЄНКОВ О.Є.</i> РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ КЕРІВНИКА І ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКИХ ВІДНОСИНАХ	280
<i>ХИЛЬКО О.П.</i> ИСТОРИКО-ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ ЗАЩИТЫ ПРАВ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ	282
<i>СІНЬОВА Л.М.</i> ДИТЯЧА БЕЗДОГЛЯДНІСТЬ ТА БЕЗПРИТУЛЬНІСТЬ: СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	286

Гончаренко Ксенія Юріївна,
студентка юридичного факультету
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
e-mail: ksugon1@gmail.com
Науковий керівник
Саєнко Ю.О. к.ю.н.,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін і трудового права імені
професора О.І.Процевського
Харківського національного педагогічного
Університету імені Г. С. Сковороди

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СЕКРЕТНОГО ЗАПОВІТУ

Відповідно до ч.1 ст. 1249 ЦК України, секретним є заповіт, який посвідчується нотаріусом без ознайомлення з його змістом. Секретний заповіт за процедурою складення, оформлення та нотаріального посвідчення суттєво відрізняється від загальноприйнятих заповітів, які були раніше і які й зараз складаються у переважній більшості. Однією з характеристик таємного заповіту є те, що він складається в тій чи іншій формі самостійно заповідачем, при цьому громадянин сам вказує, кому він залишає яке майно і на яких умовах, якщо такі є, після чого буде вручений запечатаний конверт із заповітом нотаріусу. Тільки нотаріус має право посвідчити такий заповіт. Особа, яка складала секретний заповіт пред'являє його нотаріусу в закритому конверті. Конверт повинен бути підписаний заповідачем. Нотаріус розміщує на конверті свій посвідчувальний напис, запечатує його та, в присутності заповідача, поміщає в інший конверт і запечатує. З визначення, даного в цій нормі, випливає, що незалежно від того, чи були інші особи ознайомленими із змістом такого заповіту до посвідчення його нотаріусом він визнається секретним.

Особлива процедура укладання секретного заповіту може викликати цілу низку складнощів. Так, наприклад, проблема складання заповіту під впливом погрози чи насильства або коли заповідач не усвідомлює сенс своїх дій, у правозастосовній діяльності вирішується особливо важко.

Так, при посвідченні звичайного заповіту нотаріус зобов'язаний роз'яснити заповідачу зміст статті 1241 Цивільного кодексу України про право на обов'язкову частку у спадщині та зміст статті 1307 Цивільного кодексу України щодо нікчемності заповіту на майно, яке є предметом спадкового договору. У випадку ж із секретним заповітом нотаріус лише повинен роз'яснювати заповідачу, що текст заповіту має бути викладений таким чином, щоб розпорядження заповідача не викликало незрозумілостей чи суперечок після

відкриття спадщини. Крім того, при посвідченні секретного заповіту нотаріус позбавлений можливості перевірити, чи не містить заповіт розпоряджень, що суперечать вимогам законодавства [1].

Окрім іншого, форма секретного заповіту, який здійснюється заповідачем самостійно та без участі свідків, може ускладнити подальше тлумачення волі та волевиявлення заповідача. До складання такого заповіту не бере участі жодна інша особа, яка може детальніше пояснити та більш повно розкрити реальні наміри та справжню волю спадкодавця [3, с. 282].

Строк оголошення змісту секретного заповіту також вважається проблемним питанням, оскільки такий строк не встановлений цивільним законодавством. Згідно з п.4.1 Наказу Міністерства Юстиції «Про затвердження порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України» нотаріус, у якого зберігається секретний заповіт, у разі одержання повідомлення про відкриття спадщини та подання свідоцтва про смерть заповідача, призначає день оголошення змісту заповіту [1]. Отже, можна припустити, що визначення дати повідомлення змісту заповіту повинно залежати від дати, коли нотаріус отримав інформацію про смерть заповідача, а також від заходів, які нотаріус повинен вжити для повідомлення всіх зацікавлених сторін для повідомлення їм змісту заповіту. Однак було б корисно врахувати той факт, що загальний строк прийняття спадщини встановлений у шість місяців, саме тому цей період можна вважати максимальним. В іншому випадку виявиться, що спадкоємці, які дізналися про своє право на спадщину, при оголошенні змісту заповіту та як закінчився термін прийняття спадщини, вважаються такими, що пропустили строки прийняття і спадкування буде відбуватися за законом. [5, с. 66]. На мій погляд, однією з найбільших проблем секретного заповіту є те, що строк для оголошення змісту таємного заповіту не встановлений законом. Я вважаю, що доцільним стане конкретизація у цивільному законодавстві строку оголошення заповіту, які мають бути чітко регламентовані законом, а не нотаріусом особисто.

Як зазначено раніше, згідно з п. 3.2 Наказу Міністерства Юстиції «Про затвердження порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України» нотаріус повинен пояснити заповідачеві, що формулювання заповіту має бути розроблене таким чином, щоб його розпорядження не викликало двозначності та суперечок після відкриття спадщини [1]. Але навіть якщо заповідач виконує цю вимогу, ймовірність визнання такого заповіту нікчемним залишається, оскільки законодавець не дає чіткої відповіді на питання, чи потрібно включати саме до секретного заповіту такі реквізити, як дата та місце його складання. Тому особа може не усвідомлювати необхідності зазначити такі відомості в тексті заповіту, а нотаріус не зможе вказати на цю помилку і надати заповідачеві можливість її виправити, через неможливість ознайомлення нотаріуса із текстом секретного заповіту.

Таким чином, метою таємного заповіту є забезпечення максимальної таємниці заповіту. Водночас, відсутність кваліфікованої правової допомоги може призвести до складання заповітів із помилками, які є грубим порушенням встановлених вимог до складання заповіту. Наприклад, заповідач забуває підписати заповіт, позбавляє спадщини обов'язкових спадкоємців, чітко не виражає волю свого заповіту, що буде підставою для визнання заповіту недійсним.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: Наказ Міністерства від 22.02.2012 р. № 296/5 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 17. – Ст. 632.
2. Істоміна О. Ю. Актуальні питання секретного заповіту / О. Ю. Істоміна // Вісник студентського наукового товариства Дон НУ. – 2014. – №1. – С.57 – 61.
3. Крисань Т.Є. Інститут гарантій суб'єктивних прав в спадковому праві / Т.Є. Крисань // Митна справа. – 2012. – №2. – С. 279 – 284.
4. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. – 5-те вид., перероб. і допов. / за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. – К.: ЮрінкомІнтер, 2013. – Т. II. – 1120 с.
5. Панталієнко Я. Процесуальні особливості оголошення секретного заповіту / Я. Панталієнко // Юридична Україна. – 2009. – № 11. – С. 66 – 70.
6. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // Відомості Верховної Ради України 2003, №№ 40-44, ст.356.

УДК347.6

Долмат Данило Романович,
студент юридичного факультету
Харківського національного педагогічного університету
імені Г. С. Сковороди
e-mail: danildolmat1801@gmail.com
Науковий керівник
Саєнко Ю.О.,
к.ю.н., доцент кафедри цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О.І.Процевського
Харківського національного педагогічного університету
імені Г. С. Сковороди

ОСОБЛИВОСТІ СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАКОНОМ

Безперечно, тема спадкування стосується кожної людини і бути обізнаним в цій темі слід не лише юристу, а й звичайному громадянину. Як зазначено у